

Pane Turku,

se zájmem jsem si přečetl Váš článek a vcelku s ním souhlasím. Mezi mladšími novináři, kteří nezažili šedesátá léta, mnozí pohrdají tehdejšími ideály a také dobou 1. republiky, která (přes všechny potíže) představuje jakýsi vrchol naší národní historie. O demokracii za první republiky se píše dodnes v cizině disertační práce a také Pražské jaro mělo značný mezinárodní ohlas. Byl jsem před cca deseti lety hostem jednoho lékaře ve Walesu a ten si pamatoval jméno Dubček. Musel nám to připomenout mj. prezident Obama při své pražské návštěvě. Ota Šik patřil k předním osobnostem Pražského jara. Jako expert působil také v Číně ...

Mně však na Vašem článku zarazila jiná věc: jaksi mimoděk jste se „otřel“ našeho tehdejšího prezidenta *Antonína Novotného* (1957 – 1968). Tento komunistický politik bývá vnímán negativně, ačkoli to byl právě on, kdo zaštiťoval „zlatá šedesátá“ léta a za jeho vlády se událo mnoho pozitivního. V roce 1960 byla vyhlášena rozsáhlá amnestie, na svobodu se dostalo mnoho politických vězňů. V roce 1963 se otevřely hranice a začali přijíždět turisté ze západu. Jako studenti jsme se mohli v této době podívat na západ, stačilo mít pozvání a vystát několikahodinovou frontu v Bartolomějské. Já sám jsem navštívil během studia Švédsko a západní Německo. Byli jsme na svoji zemi hrdí a domů jsme se rádi vraceli, pocit „nesvobody“ jsme neměli a (kupodivu) jsme se zájmem poslouchali i novoroční projev našeho prezidenta, ač jsme měli ke komunistické ideologii výhrady (tehdy smělo na fakultě otevřeně diskutovat).

Je třeba také připomenout, že jsme byli do roku 1968 jedinou zemí východního bloku, kde nebyla rozmístěna sovětská vojska. Novotný bránil snahám slovenských separatistů, snažil se zachovat (v souladu se svým přesvědčením¹) unitární stát. Na Slovensku byl proto vnímán negativně, což je dosti paradoxní, neboť právě za jeho vlády tam nastal veliký pokrok: Slováci se „přestěhovali z dřevěnic do zděných domů“². Byly ale i výjimky – měl jsem na Slovensku kamaráda, který Novotného ctil. Polepšili si zřejmě také slovenští Maďaři, kteří měli v Československu daleko lepší životní podmínky než jejich soukmenovci v Maďarsku. Řada z nich studovala v Praze.

Antonín Novotný patřil v mládí mezi „karlínské kluky“, kteří obnovovali činnost KSČ po „bolševizaci“ (1929), kdy řada stranických organizací zanikla. Angažoval se hlavně v dělnické tělovýchově. Za války prošel koncentračním táborem. Po smrti Antonína Zápotockého (1957) se měl původně stát prezidentem tehdejší předseda vlády William Široký³; během příprav se však ozval z Moskvy Nikita Chruščov: „*Vy volíte prezidenta? No to přece nebude žádný problém, když máte tak skvělého soudruha jako je Antonín Novotný*“⁴. Všechno bylo najednou jinak. Novotný byl poměrně mlád a na poštovních známkách byl prý nejpohlednějším prezidentem (vedle J.F.Kenedyho).

Novotný žil skromně, o jeho soukromí se téměř nic nevědělo a sám si snížil dekretem svůj prezidentský plat. Lidé jej potkávali v Lánské oboře nebo na letním bytě ve Hvozdech, kde chodil bez osobní ochrany. V lednu 1968 byl Novotný zbaven funkce Prvního tajemníka ÚV KSČ ve prospěch Alexandra Dubčeka, v březnu se pak vzdal na nátlak veřejnosti funkce prezidenta (nahradil ho Ludvík Svoboda).

¹ Srovnej *Paměti Antonína Novotného* od novináře Černého, Praha 2008

² Materiál na stavbu se ovšem získával všelijak ...

³ Široký byl slovenský „internacionalista“. Byl hlavním řečníkem na tryzně za J.V.Stalina (1953) na Václavském náměstí: „...Všichni svorně přísaháme, že velikému Stalinovi věrni zůstaneme. Tak přísaháme!“ Lid: „Přísaháme, přísaháme, přísaháme“....(podle vzpomínek mého otce)

⁴ Podle paměti mého otce, který pracoval na Ministerstvu financí

Antonín Novotný dožil v ústraní, byl zbaven všech stranických funkcí; dokonce i členství ve straně. Normalizátoři o jeho služby nestáli.

Ing.Jan Matys

damurist@centrum.cz